

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 20 април 2021 г.
(OR. en)

7407/1/21
REV 1

AGRI 160
AGRILEG 61

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

№ док. Ком.: COM(2021) 141 final/2

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ ОТНОСНО ПЛАН ЗА
ДЕЙСТВИЕ ЗА РАЗВИТИЕТО НА БИОЛОГИЧНОТО
ПРОИЗВОДСТВО

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2021) 141 final/2.

Приложение: COM(2021) 141 final/2

Брюксел, 19.4.2021 г.
COM(2021) 141 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2021)141 final of 25.03.2021

Concerns all language versions.

It concerns linguistic errors and wrong references in the footnotes.

The text shall read as follows:

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

ОТНОСНО ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА РАЗВИТИЕТО НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО

{SWD(2021) 65 final}

ВЪВЕДЕНИЕ И КОНТЕКСТ

Европейският зелен пакт е в центъра на програмата за политики на Комисията. Неговата основна цел е до 2050 г. да доведе до устойчива и неутрална по отношение на климата Европа, като играе ролята на двигателна сила за инвестициите и растежа¹.

В Зеления пакт се подчертава, че е от „ключово значение“ преходът да бъде насочен към по-устойчива продоволствена система, по-специално като се увеличат усилията, полагани от земеделските стопани за борба с изменението на климата, защита на околната среда и опазване на биологичното разнообразие. Земеделската общност има ключова роля за постигането на тези цели. Земеделските стопани са сред първите засегнати от последиците от изменението на климата и загубата на биологично разнообразие, а неустойчивите селскостопански практики продължават да бъдат основен фактор за загубата на биологично разнообразие. Занимаващите се с биологично производство земеделски стопани са пионерите в устойчивото селско стопанство на бъдещето. Те проправят пътица за екологизиране на селското стопанство и за разработване на иновативни техники за производство, които са по-благоприятни за околната среда и насърчават кръговостта и хуманното отношение към животните. Логото за биологично производство отразява ангажиментите на земеделските стопани за спазване на тези високи производствени стандарти и дава увереност на потребителите, че продуктът е бил произведен в съответствие с много конкретни и строги правила за устойчивост. Още по-важно е, че биологичното земеделие осигурява много по-природосъобразни условия на нашите полета и увеличава устойчивостта на земеделските стопани спрямо промените в икономиката, както и спрямо промените, налагани им от все по-нестабилната природа и климат.

По тази причина в Стратегията за биологичното разнообразие до 2030 г.² и стратегията „От фермата до трапезата“³, както и с предстоящия план за действие за нулево замърсяване на въздуха, водите и почвите, се определят конкретни действия, обхващащи цялата верига — от производството на храни до консумацията — които също така включват международно сътрудничество по отношение на устойчивите продоволствени системи. Тези стратегии са насочени към това производството на храни да се съчетае с опазването на околната среда, като в същото време се насърчат инвестициите и устойчивото производство — цел, която Комисията ще се стреми да популяризира в контекста на целите за устойчиво

КЛЮЧОВИ ДАННИ:

Площта за биологично земеделие се е увеличила с почти 66 % през последните 10 години — от 8,3 млн. хектара през 2009 г. на 13,8 млн. хектара през 2019 г. Понастоящем тя представлява 8,5 % от общата „използвана земеделска площ“ на ЕС. Увеличението на площта е придружено от значително нарастване на продажбите на дребно. Тяхната стойност се е удвоила през последните 10 години — от

¹ В законодателното предложение COM/2018/392 final — 2018/0216 (COD) относно бъдещата обща селскостопанска политика (ОСП) също се подчертават ползите от биологичното земеделие и за него се осигурява подкрепа чрез различни механизми.

² COM(2020) 380 final.

³ COM(2020) 381 final.

развитие. Освен това в рамките на стратегията „От фермата до трапезата“ за тази година беше обявена инициативата на ЕС за улавяне на въглерод в селскостопанските почви, с която се цели — в контекста на пакта за климата — земеделските стопани да се възнаграждават за потвърденото осигуряване на услуги за възстановяване на екосистемите, намаляване на емисиите и секвестриране на въглерод.

Междувременно пандемията от COVID-19 създаде безпрецедентно предизвикателство за ЕС. Тя оказва сериозно въздействие върху икономиката, здравето на хората и продоволствените системи. Отговорът на ЕС включва план за възстановяване, подкрепен по линия на инструмента Next Generation EU и на новата многогодишна финансова рамка. Средствата по Next Generation EU може да се използват за подкрепа на инвестициите в сектора на биологичното производство, при условие че те отговарят на съответните условия и цели. Възстановяването на Европа от кризата, породена от COVID-19, предлага възможност Зеленият пакт да се превърне в реалност на ранен етап, като се осигурява обширна платформа за устойчиви модели на производство и потребление, включително в областта на земеделието и аквакултурата.

Биологичното земеделие има централна роля за възстановяването на Европа, което следва да се постигне по екологичен и цифров път, чрез увеличаване на доходите в селските райони. По принцип то е свързано с по-къси вериги на доставките и осигурява за дребните земеделски стопани възможности, които са подкрепени от новите разпоредби, въведени с Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство⁴. Този регламент има за цел да се модернизира секторът и да се хармонизират правилата, като се осигури стабилна нормативна уредба.

Съществува широк консенсус относно ключовата роля на производството и потреблението на биологични продукти. В стратегията „От фермата до трапезата“ и Стратегията за биологичното разнообразие Комисията поставя целта „до 2030 г. най-малко 25 % от земеделската земя на ЕС да бъде обработвана по правилата на биологичното земеделие и значително да се увеличи биологичното отглеждане на аквакултури“. В своята резолюция от 15 януари 2020 г. относно Европейския зелен пакт Европейският парламент изтъква, че селското стопанство има потенциала да подпомогне ЕС да намали своите емисии чрез устойчиви практики, като например биологичното земеделие⁵. В своите заключения от 19 октомври 2020 г. относно стратегията „От фермата до трапезата“⁶ Съветът подчертава ролята на биологичните продукти за устойчива продоволствена система. В същото време хората в целия ЕС подкрепят устойчивото земеделие и производство на храни, а обществената осведоменост относно логото за биологично производство се е

⁴ Регламент (ЕС) 2018/848 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. относно биологичното производство и етикетването на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета.

⁵ Резолюция на Европейския парламент от 15 януари 2020 г. относно Европейския зелен пакт: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0005_BG.html

⁶ Заключения на Съвета относно стратегията „От фермата до трапезата“: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12099-2020-INIT/bg/pdf>

увеличила значително, както е потвърдено от специалния доклад 504 на Евробарометър⁷.

По тази причина Комисията представя настоящия план за действие относно биологичното земеделие. Той се основава на плана за действие за периода 2014—2020 г., в който вече беше обърнато внимание на някои от проблемите, набелязани при прегледа на политиката на ЕС за биологичното земеделие, довел до приемането на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното земеделие. Всички 18 действия, предвидени в плана за действие за периода 2014—2020 г., бяха изцяло осъществени. Сред основните нерегулаторни постижения са въвеждането на електронния сертификат за инспекция (E-CoI) в TRACES, с което се е подобрила проследимостта, а с това и биологичният характер на биологичните продукти, и се е увеличила информацията относно вноса на биологични продукти в ЕС, конкретното финансиране за научни изследвания и иновации по отношение биологичните продукти по рамковите програми на ЕС за научни изследвания и иновации, както и включването на биологичните продукти в „екологосъобразните обществени поръчки“.

В новия план за действие (2021—2027 г.) се вземат предвид и резултатите от обществената консултация, проведена между септември и ноември 2020 г., които потвърждават стабилната подкрепа от заинтересованите страни и по-широката общественост за плана и предложените в него действия.

По текущите прогнози през настоящото десетилетие се предвижда значителен растеж на сектора на биологичните продукти. Дори и да не бъдат предприети допълнителни действия, според някои източници до 2030 г. делът на биологичното земеделие би трябвало да достигне между 15 % и 18 % от земеделската земя⁸. С целта за постигане на 25 % си поставяме значително по-високи амбиции. С настоящия план за действие се цели да се предизвика значително нарастване на дела на биологичното земеделие в ЕС, като се насърчат земеделските стопани да преминат към биологично земеделие, както и да се разшири достъпността на биологичните хранителни продукти, за да се намали разликата между обичайната крива на растежа и „допълнителните усилия“, необходими за постигането на целта за 25 % до 2030 г.

ОСНОВНИ ПОЛЗИ: Биологичното разнообразие в обработваните по биологичен начин земи е с около 30 % по-голямо в сравнение с това в земите, обработвани по конвенционалните методи. Биологичното земеделие например е полезно за опрашители. Занимаващите се с биологично производство земеделски стопани нямат право да използват неорганични торове и

Европейските граждани се радват на безопасни хранителни продукти от най-високо качество. От десетилетия обаче делът на разходите на домакинствата за храна намалява, а поради понижаващите се цени на хранителните продукти доходите на земеделските стопани са в застой. Биологичното земеделие е по-скъпо,

⁷ В този специален доклад на Евробарометър 56 % от запитаните са посочили, че разпознават логото за биологично производство.

⁸ Евростат и IHS Markit.

тъй като занимаващите се с биологично производство земеделски стопани работят по по-екстензивен начин и използват естествени процеси и вещества, без да прилагат синтетични продукти, и добивите са по-малки. Тези земеделски стопани обаче често се радват на по-добри доходи, тъй като биологичните продукти обикновено се продават на по-високи цени в сравнение с конвенционалните продукти, а потребителите ценят приноса на биологичното земеделие за опазването на околната среда.

С интегрирането на биологичните продукти в училищната храна и служебните столови чрез възлагане на обществени поръчки, в сектора на хотелиерството и ресторантьорството — чрез стимули и видимост, в супермаркетите — чрез промоционални кампании, както и в ежедневната кухня на домакинствата, все повече биологични хранителни продукти ще бъдат достъпни за повече европейски граждани. Също така е необходимо да се обърне внимание на наличността и икономическата достъпност на биологичните храни, за да подобри достъпът до биологични храни за семействата с ниски доходи. Планът за действие има за цел и да се подкрепят земеделските стопани при прехода към биологично производство, като се увеличат възможностите за образование и обучение, както и като се окаже подкрепа за пазара на биологични продукти и същевременно се набележат подходящи стимули.

Биологичното земеделие следва да бъде пример за подражание. То не е единствената устойчива селскостопанска система, но засега, докато не бъде напълно въведено улавянето на въглерод в селскостопанските почви, то е единствената система, призната с надежден метод за сертифициране. В това си качество тя следва да служи за пример по пътя към по-устойчиви селскостопански практики, по-добро използване на възобновяемите източници, по-строги стандарти за хуманно отношение към животните и по-високи доходи за земеделските стопани. Биологичното земеделие също така може да стимулира социалната устойчивост по редица начини и да подкрепи развитието на селските райони в съответствие с бъдещата дългосрочна визия за селските райони, както и с визията крайбрежните райони. То може да осигури възможности за младите земеделски стопани и да помогне за гарантирането на равен достъп и еднакви доходи за мъжете и жените в сектора⁹. Според проучвания¹⁰ за жените предприемачи в областта на селското стопанство е по-лесно да започнат дейност в биологичното земеделие, отколкото в конвенционалния сектор. Биологичното земеделие трябва да вдъхновява конвенционалното и да указва посоката.

През декември 2020 г. Комисията публикува препоръки¹¹ към държавите членки по отношение на техните бъдещи стратегически планове по ОСП. В тези препоръки се

⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/LFST_R_ERGAU_custom_443889
и https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/page/ILC_DI17_custom_416294.

¹⁰ Ролята на финансирането в рамките на общата селскостопанска политика (ОСП) за жените в селското стопанство: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU\(2015\)536466_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536466/IPOL_STU(2015)536466_EN.pdf).

¹¹ COM(2020) 846 final.

обръща внимание на икономическите, екологичните и социалните предизвикателства пред европейското селско стопанство и селските райони, като се поставя акцент върху целите на Европейския зелен пакт, включително целта до 2030 г. 25 % от земеделската земя да бъде обработвана по правилата на биологичното земеделие. Поради това държавите членки се приканват да определят в своите стратегически планове по ОСП национални стойности за тези цели на Зеления пакт. Държавите членки следва да насочат вниманието си към увеличаване на площта за биологично производство, като определят целеви проценти или насърчават положителните тенденции, на основата на средните стойности и тенденциите в Европа. От държавите членки ще се очаква да се съобразят с гореспоменатите препоръки при изготвянето на своите национални стратегически планове по ОСП.

Тъй като мащабът на биологичното производство и на потреблението на биологични продукти се различава в значителна степен между държавите членки (делът на земеделската земя, която се обработва по правилата на биологичното земеделие, варира от едва 0,5 % до максимални стойности от над 25 %) от ключово значение е всяка държава членка възможно най-бързо да разработи **своя национална стратегия** относно биологичното земеделие, **която да се основава на изчерпателен анализ на сектора и да съдържа свързани действия, ясни срокове и национални цели.** Всички държави членки следва да обяснят как смятат да допринесат за постигането на общата за ЕС цел, като определят национална стойност за дела на заделената за биологично земеделие площ, който да бъде достигнат до 2030 г., вземайки предвид своите различни начални позиции. За да се гарантира успехът на националните планове за биологичното земеделие, държавите членки следва да изградят подходящия капацитет за изпълнението им. Комисията ще следи напредъка на държавите членки по отношение на постигането на техните национални цели, което ще осигури на нея и на държавите членки възможност да се обсъжда изпълнението на предложените действия и да се предоставят насоки относно необходимите и целесъобразни корекции.

В областта на **аквакултурата** биологичното производство ще бъде насърчено с новите стратегически насоки за устойчиво развитие на аквакултурата в ЕС, които ще бъдат приети от Комисията през пролетта на 2021 г. Също така Комисията насърчава държавите — членки на ЕС, да включат разрастването на биологичната аквакултура в целите на своите преразгледани многогодишни национални стратегически планове в областта на аквакултурата. Освен това в работния документ на службите на Комисията относно перспективата за морските басейни с цел осигуряване на насоки за програмирането по Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) е посочено¹², че ЕФМДР (бъдещ Европейски фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, ЕФМДРА) следва да се използва за насърчаване на устойчивите практики в областта на аквакултурата, като например биологичното производство.

¹² Работен документ на службите на Комисията относно анализи на регионалните морски басейни — Регионални предизвикателства за постигането на целите на общата политика в областта на рибарството — Перспектива за морските басейни с цел осигуряване на насоки за програмирането по ЕФМДР (SWD(2020) 206 final).

Планът за действие е организиран около три направления, които отразяват структурата на веригата на доставките на храни (производство, преработка, търговци на дребно и потребители). За да се подкрепят положителните промени в сектора на биологичното производство и да се поддържа балансиран и рентабилен пазар за биологичните оператори, е от съществено значение да се насърчи съвкупното търсене на биологични продукти. Растежът на потреблението на биологични продукти е от жизненоважно значение, за да се насърчат земеделските стопани да преминат към биологично производство (направление 1). Също така са необходими допълнителни стимули за производството, за да се постигне целта до 2030 г. 25 % от използваната земеделска площ да бъде обработвана в съответствие с практиките в биологичното земеделие и значително да се разрасне биологичната аквакултура (направление 2). Накрая, необходимо е допълнително да се увеличи приносът на сектора на биологичното производство за устойчивостта и справянето с екологичните предизвикателства (направление 3). С настоящия план за действие не само се продължават някои от съществуващите успешни действия, но също така се предвиждат редица нови дейности и се мобилизират различни източници на финансиране.

Комисията възнамерява да увеличи дела на **научните изследвания и иновациите** (НИИ) и ще отдели поне 30 % от бюджета, предназначен за изследователски и иновационни действия в областта на селското стопанство, горското стопанство и селските райони¹³, за теми, които са специфични или са от значение за сектора на биологичното производство. Научните изследвания ще обхващат, наред с другото, промяната на поведението на земеделските стопани и потребителите, увеличаването на добивите, генетичното биологично разнообразие и алтернативите на спорните продукти. В този контекст Комисията ще засили координацията на националните програми за НИИ в областта на биологичните хранителни продукти и ще осигури нови възможности чрез предложената мисия по „Хоризонт Европа“ за добро състояние на почвите и храните и чрез партньорствата, по-специално свързаните с агроекологията и продоволствените системи. Разпространението на резултатите от НИИ ще бъде насърчено чрез европейското партньорство за иновации „АГРИ“ и чрез системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), за да се стимулира общо увеличение на биологичните продукти във всички държави членки.

Всички институции на ЕС, държави членки и заинтересовани страни трябва да бъдат изцяло ангажирани в разработването на необходимите мерки за постигането на водещата цел на плана за действие: да се осигури стабилна основа за бъдещето на сектора.

¹³ По-специално 30 % от следващите покани за представяне на предложения във връзка с област на интервенция 3 „Селско стопанство, горско стопанство и селски райони“ от клъстер 6 на „Хоризонт Европа“.

НАПРАВЛЕНИЕ 1. БИОЛОГИЧНИ ХРАНИ И ПРОДУКТИ ЗА ВСИЧКИ: СТИМУЛИРАНЕ НА ТЪРСЕНЕТО И ГАРАНТИРАНЕ НА ДОВЕРИЕТО НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

КЛЮЧОВИ ДАННИ

Макар средните разходи за биологични продукти на всеки европейски гражданин да са около 84 EUR на година¹⁴, годишното потребление на такива продукти на глава от населението се различава в значителна степен между отделните държави членки, като е в интервала от 344 EUR до 1 EUR. Освен на разликите в покупателна способност това се дължи и на все още зараждащия се пазар в определени региони, на липсата на подходящи вериги на доставките в много райони и на недостатъчното познаване на логото и на ползите от биологичното производство от страна на потребителите. Макар биологичното производство на аквакултурни животни да е сравнително нов сектор, то има значителен потенциал за растеж.

Търсеният ръст на площта за биологично земеделие няма да бъде постигнат без увеличаване на търсенето на биологични продукти. Макар настоящият план за действие да е всеобхватен, вниманието в него е насочено преди всичко към „притегателния ефект“, като се цели насърчаване на потреблението на биологични хранителни продукти в целия ЕС. Гражданите на ЕС все повече ценят храните, произведени с по-значителни ползи за обществото, като биологичните продукти, продуктите с географски означения, местните системи за производство на храни с по-малък въглероден отпечатък и новаторските решения за производство на храни с ниски емисии¹⁵.

Предложените по това направление мерки са насочени към стимулиране на търсенето на биологични продукти чрез повишаване на осведомеността относно ползите от тях и на доверието на потребителите в логото за биологично производство. Самите държави членки също могат да стимулират потреблението на биологични продукти, тъй като някои от инструментите са на национално равнище. Така например държавите членки могат да намалят ставките на ДДС за биологичните плодове и зеленчуци. Насърчаването на потреблението на биологични хранителни продукти ще стимулира земеделските стопани да преминат към биологично производство, което, от своя страна, ще увеличи и диверсифицира доставките, за да се отговори на това по-голямо потребителско търсене.

1.1. Популяризиране на биологичното земеделие и на логото на ЕС

Макар че логото на ЕС за биологично производство е най-добре познатото сред европейските лога за качество, все още има какво да се направи за повишаване на степента на неговото разпознаване. Последното проучване на Евробарометър по

¹⁴ FiBL — The World of Organic Agriculture (Светът на биологичното земеделие), 2020 г.

¹⁵ Документ за размисъл, публикуван от Комисията, „Към устойчива Европа до 2030 г.“

този въпрос¹⁶, публикувано през октомври 2020 г., показва, че 56 % от потребителите в ЕС разпознават логото на ЕС за биологично производство. Това е значително увеличение в сравнение с предишни години. Все още обаче съществуват значителни разлики между отделните държави членки, тъй като стойностите варират от 30 % до 74 %.

В контекста на политиката на ЕС за насърчаване на селското стопанство Комисията вече активно популяризира биологичните продукти и ще продължи да прави това и в бъдеще. За 2021 г. общият дял, заделен за биологични продукти, в бюджета за насърчаване на селското стопанство е в размер на 27 %, което възлиза на 49 млн. евро.

Действие 1: По отношение на предоставянето на информация и комуникациите Комисията:

- *от 2021 г. нататък ще акцентира в по-голяма степен върху биологичните продукти в контекста на темите, обхванати в годишните покани за представяне на предложения относно информационните мерки в областта на ОСП;*
- *от 2022 г. нататък ще събира непрекъснато данни относно екологичните, икономическите и социалните ползи от биологичното земеделие и ще информира гражданите, включително земеделските стопани, относно тези ползи, като засили използването на социалните мрежи;*
- *от 2022 г. нататък ще измерва осведомеността на потребителите относно логото на ЕС за биологично производство, за да следи напредъка, постигнат след проучването на Евробарометър от 2020 г.; ще продължи да провежда проучвания на Евробарометър като ценен инструмент за измерване на ефективността на действията на Комисията за популяризиране на логото за биологично производство; както и*
- *ще набележи основни мероприятия за предоставяне на информация относно биологичните продукти¹⁷, по-специално в държавите членки, в които търсенето е под средното равнище за ЕС, като си сътрудничи с Европейския парламент и с други органи, като например Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и представителствата на Комисията в държавите членки.*

Действие 2: По отношение на насърчаването Комисията ще продължи да осигурява амбициозен бюджет в рамките на политиката на ЕС за насърчаване с цел да се стимулира потреблението на биологични продукти, който съответства на амбицията, политиките и действията по стратегията „От фермата до трапезата“ и Европейския план за борба с рака. От 2021 г. нататък Комисията:

¹⁶ Специално проучване на Евробарометър 504.

¹⁷ В допълнение към мероприятията, в които службите на Комисията вече участват.

- *ще разпределя по-значителен бюджет в рамките на годишните работни програми на политиката за насърчаване на селското стопанство с цел да се повиши осведомеността на потребителите и да се стимулира търсенето на биологични продукти;*
- *ще засили популяризирането на биологичните продукти на ЕС на определени пазари с потенциал за растеж в трети държави, например чрез участието в панаири в сътрудничество с държавите членки;*
- *ще повишава осведомеността на производителите на биологични продукти от ЕС за възможностите за износ, за да могат те да се възползват от нашата мрежа от споразумения за свободна търговия и споразумения за еквивалентност; както и*
- *ще засили видимостта на сектора чрез награди, с които се признават високите постижения в рамките на веригата за доставки на биологични храни в ЕС.*

1.2. Насърчаване на столови с биологични продукти и увеличаване на използването на екологосъобразни обществени поръчки

Големите и малките градове, както и регионите имат все по-важна роля в насърчаването на биологичното производство. Например развитието на столови, в които се предлагат предимно биологични хранителни продукти, както и предлагането на уязвимите лица на ваучери за биологични храни, може да осигурят значителни възможности за нарастване на потреблението и производството на биологични продукти. В рамките на съществуващите мрежи следва да се насърчи увеличаването на броя на големите и малките градове, които участват в национални или местни стратегии за насърчаване на използването на биологични хранителни продукти в столовите.

КЛЮЧОВИ ДАННИ

Копенхаген е първият град, в който 100 % от обществените столови работят с биологични продукти, идващи от около 25 000 ha биологично обработвана земеделска земя, главно в околностите на града. Виена разполага с мрежа от биологични градски градини с площ от около 860 ha, от които също се снабдяват обществените столови, по-специално яслите. В обществените столови на Рим всеки ден се сервират около 1 милион порции биологични храни.

Преминаването към биологични продукти може да доведе до потенциални ползи за дейностите, свързани със селското стопанство и аквакултурата в крайградските райони, и да стимулира развитието на местни вериги на доставките и обмена на най-добри практики например между обществените столови и ресторантите. Същевременно осигуряването на биологични храни в столовите ще направи тези продукти достъпни за по-широк кръг от потребители.

Екологосъобразните обществени поръчки (ЕОП) осигуряват потенциал за стимулиране на биологичното земеделие. При изпълнението на такива процедури за възлагане на обществени поръчки следва да се обръща специално внимание на

малките стопанства, на микропредприятията и на МСП. През октомври 2019 г. Комисията изготви нови критерии на ЕС за ЕОП за храни, услуги в сферата на кетъринга и автомати за продажба¹⁸. Въпреки това когато публичните администрации — по-специално на местно равнище — организират процедури за възлагане на обществени поръчки, те все още не прилагат достатъчно знания относно възможностите, предлагани от ЕОП. В стратегията „От фермата до трапезата“ Комисията се ангажира да набележи най-добрия начин за определяне на минимални задължителни критерии за обществени поръчки за храни, произведени по устойчив начин, с цел насърчаване на здравословен и устойчив начин на хранене, включващ биологични продукти, в училищата и обществените институции; тези критерии следва да бъдат основата за всички бъдещи действия на Комисията в тази област.

Действие 3: За да се стимулира по-широкото използване на биологични продукти в обществените столови, Комисията заедно със заинтересованите страни и с държавите членки:

- *ще повишава осведомеността относно изготвените през 2019 г. критерии за ЕОП, относно работата във връзка с обществените поръчки за здравословна храна и относно съвместното действие Best-ReMaP¹⁹;*
- *ще интегрира биологичните продукти в минималните задължителни критерии за обществени поръчки за произведени по устойчив начин храни, които ще бъдат разработени като част от правната уредба за устойчиви продоволствени системи до 2023 г.;*
- *ще анализира текущата ситуация по отношение на прилагането на ЕОП на ЕС. Комисията ще използва националните планове за действие относно биологичното земеделие, за да следи прилагането на ЕОП, и приканва държавите членки да увеличат използването на ЕОП от страна на публичните органи. Също така тя ще покани държавите членки да определят амбициозни национални цели за биологичните продукти в ЕОП; както и*
- *от 2022 г. нататък ще подготвя в тясно сътрудничество с Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Конвента на кметовете специални мероприятия за публичните администрации, които отговарят за общественото хранене, за да се повиши осведомеността относно ЕОП на ЕС, като тези инициативи се свързват с Европейския пакт за климата.*

¹⁸ SWD(2019) 366 final — Критерии на ЕС за екологосъобразните обществени поръчки за храни, услуги в сферата на кетъринга и автомати за продажба.

¹⁹ Проект Best-ReMaP относно диетата и храненето със специален акцент върху децата: <https://bestremap.eu/>.

1.3. Засилване на присъствието на биологичните храни в схемите за училищата

Схемата на ЕС за училищата подкрепя предлагането на плодове, зеленчуци, мляко и млечни продукти на децата в съчетание с образователни дейности с цел да се възстанови връзката на децата със селското стопанство и у тях да бъдат формирани здравословни хранителни навици, като по този начин се насърчава здравословен хранителен режим и се оказва подкрепа за краткосрочното и дългосрочното потребление на продуктите по схемата.

В съответствие със стратегията „От фермата до трапезата“ държавите членки следва да отдават приоритет на предлагането на биологични продукти в рамките на схемата на ЕС за училищата посредством критерии за подбор или за възлагане в процедурите за обществени поръчки и/или чрез по-благоприятни условия. Комисията ще отрази тези принципи в прегледа на схемите за училищата. Понастоящем редица държави не отдават приоритет на биологичните продукти, главно защото те често са по-скъпи от небологичните; държавите членки биха могли да подобрят ситуацията чрез данъчни мерки, например като премахнат намалените ставки върху пестицидите в качеството им на селскостопански влагани ресурси.

Действие 4: Като част от прегледа на уредбата за схемата на ЕС за училищата, планиран за 2023 г. в рамките на стратегията „От фермата до трапезата“, и в съответствие с Европейския план за борба с рака Комисията:

- *ще се ангажира заедно с държавите членки да набележи начини за допълнително увеличаване на предлагането на биологични продукти в рамките на схемите за училищата. Комисията ще прикани държавите членки да продължат да увеличават този дял, а тези, които са изостанали, ще трябва да положат допълнителни усилия; както и*
- *ще проведе проучване относно реалната цена на храните, включително ролята на данъчното облагане, с цел да бъдат изготвени препоръки.*

1.4. Предотвратяване на измамите с храни и засилване на доверието на потребителите

Успехът на биологичните продукти от гледна точка на пазарното развитие и предпочитанията на потребителите зависи от доверието на потребителите в логото на ЕС за биологично производство и в неговата система за контрол. Измамническото поведение и умишлените нарушения на правилата за биологично производство може да застрашат доверието на потребителите в биологичните продукти.

Сътрудничеството между длъжностните лица със знания относно агрохранителната верига, полицията и митническите служители с правомощия за разследване, съдиите и прокуратурите е много важно на национално равнище и на равнището на ЕС за предотвратяването и борбата с измамите по отношение на биологичните продукти. Това се отнася и за насърчаването и оптимизирането на използването на новите технологии.

Действие 5: *От 2021 г. нататък Комисията ще засили борбата срещу измамническите практики, и по-специално:*

- *ще осигури строг надзор над системите за контрол в държавите членки и в трети държави; ще засили сътрудничеството с администрациите на държавите членки и на трети държави, които са признати за еквивалентни, като ще разчита, наред с другото, на техните средства и на резултатите от предишните одити;*
- *ще подпомага държавите членки при разработването и прилагането на политика за предотвратяване на измами в областта на биологичните продукти чрез целенасочени семинари за споделяне на извлечени поуки и най-добри практики;*
- *ще си сътрудничи с мрежата на ЕС за борба с измамите с храни и Европол за анализирането на сектора с цел да се предотвратят измамите и да се координират разследванията; ще засили сътрудничеството с компетентните органи и правоприлагащите органи в трети държави, за да обменя информацията относно търговията и измамите с биологични продукти;*
- *ще подкрепя държавите членки с насоки относно засиления контрол на вноса на границите;*
- *ще насърчи въвеждането на по-строги мерки за справяне с измамническите практики чрез каталози със санкции;*
- *ще въведе мерки за информиране на потребителите и/или за изземване от пазара на продукти в случай на установена измама; както и*
- *ще разработи системи за ранно предупреждение, използващи изкуствен интелект за извличане на данни в ЕС (напр. системата за управление на информацията относно официалния контрол — IMSOC²⁰) и базите данни на държавите членки.*

1.5. Подобряване на проследимостта

Репутацията на сектора на биологичното производство разчита на възможността за проследяване на продуктите от трапезата обратно до фермата. За да се засилят проследимостта и прозрачността, е важно да има ясен общ поглед върху операторите, които участват в производството, разпространението и предлагането на пазара на биологичните продукти в ЕС. От надзорните органи вече се изисква да публикуват на своя уебсайт сертификатите на биологичните оператори, но тази информация все още не е централизирана на единен уебсайт за целия ЕС.

Действие 6: *От 2021 г. нататък Комисията:*

²⁰ Системата за управление на информацията относно официалния контрол (IMSOC): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A32019R1715>.

- *ще разработи база данни със сертификатите на всички оператори от ЕС, а по-късно и на съответните оператори от трети държави, използвайки резултатите от анализа, който вече беше започнат в рамките на плана за действие от 2014 г., и като последващо действие във връзка с препоръките на Европейската сметна палата²¹;*
- *ще насърчава регистрирането на компетентните органи и на надзорните органи и подписването на сертификатите за инспекция в TRACES по електронен път. Този процес без използване на хартиен носител ще намали административната тежест и риска от документни престъпления; както и*
- *ще координира редовни проверки на проследимостта по отношение на биологичните продукти в сътрудничество с държавите членки, техните надзорни органи и трети държави, по-специално в случаите на подозрения за измама с храни.*

Цифровите технологии може да са от полза за означаването, проследяването, локализирането и споделянето на свързани с продуктите данни и Комисията работи по намирането на решения, като например цифрови паспорти. Секторът на биологичното производство има интерес от използването на нови технологии, по-специално тъй като той се характеризира от все по-сложни вериги за създаване на стойност и необходимост от прозрачност. Изкуственият интелект, блоковата верига и подобните технологии може да допринесат за увеличаване на надеждността на сертифицирането на биологичните продукти, по-специално като се гарантират прозрачността по цялата верига на доставките и проследимостта на продуктите, което ще допринесе за поддържане на доверието на потребителите.

Действие 7: От 2021 г. нататък Комисията:

- *постигайки полезно взаимодействие с работата по цифровите продуктови паспорти, Комисията ще изготви оценка до каква степен проследимостта на биологичните продукти може да бъде подпомогната от блоковата верига или други цифрови технологии и като следваща стъпка ще изготви пилотен проект със заинтересованите страни. Тези стъпки ще бъдат допълнени с действия в рамките на „Хоризонт Европа“ за използването на технологии на блоковата верига в агрохранителния сектор, както и с други целенасочени научноизследователски и иновационни дейности, насочени към разработването на иновативни решения за проследяване на биологичните хранителни продукти.*

²¹ „Системата за контрол на биологичните продукти е усъвършенствана, но някои предизвикателства остават“:
https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_04/SR_organic-food_BG.pdf.

1.6. Приносът на частния сектор

Търговците на дребно, кетъринг услугите, ресторантите и услугите за доставка може да имат важна роля за популяризирането на биологичните хранителни продукти. Те може например да гарантират предлагане в достатъчно количество и на достъпни цени на биологични продукти в хранителните магазини, супермаркетите и онлайн магазините, както и на меню с биологични продукти в ресторантите и кетъринг услугите. Тези действия може да бъдат съчетани с разяснения на икономическите, екологичните и социалните ползи от биологичното производство.

Освен това частният сектор може да има важна роля за популяризирането на биологичните хранителни продукти, включително ако дружествата информират своите служители относно ползите от биологичното земеделие (напр. като използват информационни материали, предоставени от ЕС), предлагат биологични продукти в своите столови и предоставят на своите служители „биочекове“, които те да могат да използват за закупуване на продукти на биологичното земеделие.

Действие 8: С цел да укрепи ролята на търговците на дребно и на едро, кетъринг услугите, ресторантите и други дружества, от 2021 г. нататък Комисията:

- *ще се стреми да получи ясни ангажименти от съответните заинтересовани страни за подкрепа и увеличаване на разпространението и продажбата на биологични продукти в контекста на заложените в стратегията „От фермата до трапезата“ кодекс за поведение за отговорни стопански и маркетингови практики и ще разпространява най-добрите практики чрез подходящите платформи, като например платформата на заинтересованите страни в областта на кръговата икономика; както и*
- *ще създаде партньорства с дружества, които искат да насърчават използването на биологични продукти като част от своята корпоративна политика за устойчивост; тези мерки ще бъдат допълнително обсъдени в рамките на платформата за стопанска дейност и биологично разнообразие²².*

НАПРАВЛЕНИЕ 2. ПО ПЪТЯ КЪМ 2030 Г.: СТИМУЛИРАНЕ НА ПРЕХОДА И УКРЕПВАНЕ НА ЦЯЛАТА ВЕРИГА ЗА СЪЗДАВАНЕ НА СТОЙНОСТ

Както беше посочено по-горе, зад средната за ЕС стойност от 8,5 % се крият значителни различия между отделните държави членки по отношение на дела на земеделската земя, която се обработва по правилата на биологичното земеделие: от едва 0,5 % до максимални стойности от над 25 %. Същото се отнася и за биологичното производство на аквакултурни животни, което се увеличава значително в някои държави членки, докато в други използването на този производствен метод е все още на ранни етапи²³.

²² https://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.htm.

²³ EUMOFA, EU Organic Aquaculture (Биологичната аквакултура в ЕС), май 2017 г.

Тези различия между държавите членки се дължат отчасти на факта, че в някои от тях липсват подходящи структури. Изграждането на подходящи структури ще даде възможност за правилно насочване на биологичното производство във веригите на доставките, което, от своя страна, ще позволи на земеделските стопани да се възползват пълноценно от добавената стойност на биологичното производство. Планът за действие следва да насърчи развитието на биологичното производство, по-специално в държавите членки, в които неговият дял е под средния за ЕС. Повечето държави членки вече са определили национални цели по отношение на земеделската площ за биологично земеделие, най-често като дял от използваната земеделска площ.

Успоредно с това ОСП продължава да бъде ключов инструмент за подкрепа на прехода. Понастоящем около 1,8 % от ОСП се използва за подпомагане на биологичното земеделие. Бъдещата ОСП ще включва екосхеми, обезпечени с бюджет в размер на 38—58 млрд. евро за периода 2023—2027 г. в зависимост от резултата от преговорите²⁴. Екосхемите може да се използват за стимулиране на биологичното земеделие. ЕФМДР ще продължи да осигурява подкрепа за прехода към биологична аквакултура.

2.1. Насърчаване на прехода, инвестициите и обмена на най-добри практики

Чрез програмите за развитие на селските райони в рамките на ОСП е осигурена финансова подкрепа за земеделските стопани, чрез която те могат да пренасочат своите стопанства към биологичното производство и да го поддържат. Доказано бе, че тази подкрепа е от основно значение, за да се стимулират земеделските стопани да преминат към биологично земеделие. Тя е значим фактор за увеличаването на земеделската площ, която се обработва по правилата на биологичното земеделие. В рамките на бъдещата ОСП държавите членки ще разполагат с гъвкавостта да подкрепят биологичните оператори по съобразен с конкретния случай начин по линия както на фондовете за развитие на селските райони, така и на целенасочени екосхеми за пряко подпомагане на доходите. Бюджетът, заложен в стратегическите планове по ОСП, за мерки за подкрепа за прехода към биологично производство и за неговото поддържане, както и за подкрепа на инвестициите, следва да съответства на националната амбиция за увеличаване на биологичното производство.

Биологичното земеделие осигурява ценен принос за постигането на конкретните цели на ОСП и на общата политика в областта на рибарството (ОПОР), по-специално „гарантиране на справедлив доход на земеделските стопани“, „възстановяване на баланса в позицията на земеделските стопани във веригата на стойността“, „гарантиране на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси“, „защита на биологичното разнообразие, екосистемните услуги, местообитанията и ландшафта“ и „подобряване на реакцията на селското

²⁴ Окончателният бюджет за екосхемата (2023—2027 г.) все още се обсъжда между ЕП и Съвета в контекста на реформата на ОСП. В позицията на ЕП се предвижда разпределяне на бюджет от 58,1 млрд. евро, а в позицията на Съвета — на бюджет от 38,7 млрд. евро.

стопанство в ЕС и на аквакултурата в ЕС в отговор на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, както и за хуманно отношение към животните“.

В препоръките, отправени към държавите членки, относно деветте конкретни цели на ОСП се обръща специално внимание на биологичното земеделие. В тези препоръки Европейската комисия призовава държавите членки да определят изрични национални стойности за целта за земеделска площ, обработвана според правилата на биологичното земеделие, като вземат предвид конкретните обстоятелства и гореспоменатите препоръки.

Комисията ще засилили предоставянето на техническа помощ за земеделските стопани в целия ЕС по ОСП след 2020 г., за да насърчи разпространението на биологичното земеделие. Подкрепа за биологичната аквакултура ще бъде осигурена по линия на Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури (ЕФМДР) за периода 2021—2027 г.

Развитието на сектора на биологичното производство също така изисква повишаване на квалификацията и преквалификация на работната сила в областта на селското стопанство и храните. Европейският пакт за уменията осигурява възможности за широкомащабни партньорства по отношение на уменията в промишлените екосистеми, като например в хранително-вкусовата промишленост, и следва да бъде изцяло мобилизиран за постигане на определените в настоящото съобщение цели.

Действие 9: В рамките на новите ОСП и ОПОР Комисията:

- *от 2023 г. нататък ще оценява конкретните обстоятелства и потребности на държавите членки по отношението на растежа на сектора на биологичното производство и ще гарантира, че държавите членки използват по оптимален начин възможностите, осигурени от новата ОСП, за да подкрепят своя национален сектор на биологичното производство. Тази подкрепа ще включва техническа помощ, обмен на най-добри практики и иновации в биологичното земеделие, както и пълноценното използване на съответните инструменти на ОСП, като например екосхемите и ангажиментите за управление на околната среда с цел развитие на селските райони, което включва и биологичното земеделие. Предоставянето на консултантски услуги в областта на селското стопанство във връзка с конкретни въпроси ще се засили, по-специално като част от системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), за да се насърчи съответният обмен на знания;*
- *от 2022 г. нататък ще насърчава обмена на най-добри практики (образователни и обучителни програми, курсове, материали и т.н.) на равнището на ЕС и на национално равнище, което ще даде възможност на доставчиците на образование (напр. технически училища, университети) да разработват курсове по биологично земеделие като част от общия учебен план и да представят иновативни решения, насочени към сектора на биологичното земеделие (производство, преработка, търговия на дребно и потребление). Ще бъдат създадени мрежи на ЕС от демонстрационни земеделски стопанства по конкретни теми, за да се насърчава основан на*

участието подход (разпространение). Най-добрите практики и полезните взаимодействия с проектите по Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост ще се популяризират посредством бъдещата мрежа по ОСП; както и

- *ще насърчи държавите членки да включат увеличаването на биологичната аквакултура в своите преразгледани многогодишни национални стратегически планове в областта на аквакултурата и да използват в максимална степен възможностите, които се предлагат от ЕФМДР за периода 2021—2027 г., за постигането на тази цел. Комисията също така ще спомага за обмена на най-добри практики и иновации в областта на биологичната аквакултура в контекста на отворения метод на координация.*

2.2. Разработване на секторен анализ, за да се увеличи прозрачността на пазара

Наличността на данни — по-специално относно производството, цените по веригата на доставките на биологични храни, търговията, предпочитанията на потребителите и конкретните маркетингови канали, е от основно значение за оформянето, мониторинга и оценката на политиката на ЕС в областта на биологичното производство. Полагането на още усилия за редовно събиране, анализ и разпространение на информацията ще увеличи прозрачността и доверието в сектора на биологичното производство.

Действие 10: За да се предостави цялостен обзор на сектора, от 2021 г. нататък Комисията:

- *ще публикува редовни доклади относно биологичното производство в ЕС въз основа на данни от Евростат, които съдържат по-специално информация за площите и стопанствата, занимаващи се с биологично производство, и за основния производствен сектор; както и*
- *ще публикува годишен доклад относно вноса на биологични продукти от трети държави.*

Заинтересованите страни, публичните администрации и академичните среди също са все по-заинтересовани да имат достъп до точни и навременни данни относно биологичните продукти. Този вид прозрачност ще помогне за изграждане на доверие между операторите във веригата за доставки на храни, ще гарантира, че производството отговаря на тенденциите в потреблението, и в крайна сметка ще даде възможност операторите да вземат по-добри решения относно производството и инвестициите.

Действие 11: От 2022 г. нататък Комисията:

- *ще засили събирането на пазарни данни в сътрудничество с държавите членки и ще включи биологичните продукти в анализите на обсерваториите на пазара на ЕС.*

2.3. Подкрепа за организацията на веригата за доставки на храни

Биологичното земеделие се характеризира със своята разпръснатост, като производителите имат достъп до ограничен брой преработватели и търговци на дребно. Дибалансите във веригата за доставки на храни, които ограничават влиянието при договаряне на занимаващите се с биологично производство земеделски стопани, може да се задълбочат с нарастването на общия пазарен дял на биологичните продукти в сектора на храните.

Ако създадат или се присъединят към „организация на производители“²⁵, занимаващите се с биологично производство земеделски стопани могат да се възползват от фондовете на ЕС по линия на ОСП и от подкрепата и финансирането, които са налични в рамките на общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури и ЕФМДР, за да се подобри съгласуването между различните участници във веригата на доставките на биологични продукти. Оперативните програми, в чиито обхват попада производството на биологични плодове и зеленчуци, получават по-високи проценти на съфинансиране. Понастоящем обаче е налице ограничена информация относно степента на концентрация в областта на биологичното производство и дали трябва да се обърне специално внимание на организацията му.

Дребните земеделски стопани в ЕС са изправени пред сравнително високи разходи и бюрокрация, свързани със сертифицирането за биологично производство. С Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство се въвежда система за „групово сертифициране“, с която се дава възможност стопанствата, отговарящи на определени критерии, да създадат група заедно с други дребни стопанства с цел намаляване на разходите за инспекции и сертифициране и на свързаната с това административна тежест. Тази разпоредба също така ще доведе до укрепване на местните мрежи и до подобряване на възможностите за реализация на пазара.

Действие 12: От 2021 г. нататък Комисията:

- *ще извърши анализ на степента на организация във веригите на доставките в сектора на биологичните продукти и ще определи начини за подобряването ѝ,*

²⁵ Под „организации на производители“ може да се разбира всеки вид субект, който е бил създаден по инициатива на производителите в конкретен сектор (хоризонтално сътрудничество), за да бъде постигната една или повече от конкретните цели, посочени в Регламент (ЕС) № 1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти, независимо дали субектът е официално признат съгласно член 152 и/или член 161. Те са под контрола на производителите и може да имат различни правни форми напр. земеделски кооперации, асоциации на земеделските стопани или частни дружества с акционери производители.

като за целта ще проведе консултации с организации на производителите, представители и други заинтересовани страни; както и

- ще проучи правната възможност за създаването или присъединяването към конкретни организации на биологични производители и ако е възможно, ще насърчи държавите членки да заделят средства за тази цел. Организацията на производители имат по-голяма пазарна мощ и по принцип могат да помогнат за укрепване на позицията на занимаващите с биологично производство земеделски стопани в агрохранителната верига на доставките, по-специално когато са изправени пред нелоялни търговски практики²⁶. Ако има достатъчно доказателства, че са налице нелоялни търговски практики, които оцетяват производителите на биологични продукти, Комисията ще предприема действия срещу тези практики, като използва всички инструменти, с които разполага.

Действие 13: От 2022 г. нататък Комисията:

- ще повишава осведомеността и ще предоставя по-добра информация относно „груповото сертифициране“, даващо възможност на дребните земеделски стопани да споделят разходите и административната тежест по сертифицирането, в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство.

2.4. Укрепване на местната и дребномащабната преработка и насърчаване на късите вериги на търговия

Биологичното земеделие е развито главно на равнището на първичното производство, а биологичната преработка е по-слабо развита и регулирана. Поради това инвестирането в техники за внимателна преработка и в устойчиви опаковки за повторна употреба, както и постигането на по-добро разбиране на проблемите, свързани с качеството и сигурността във веригите на доставките на биологични продукти, в съчетание с регулаторните мерки, са важни за създаването на нова стойност за потребителите.

Свеждането до минимум на пробегата при транспортирането на храните и на въздействията с оглед на изменението на климата е друго предизвикателство за веригите на доставките на биологични продукти, което изисква рационализиране на логистиката на мрежите за биологична продукция и селскостопански влагани

²⁶ В наскорошно проучване относно организацията на производители се стига до заключението, че „организацията на производителите също така имат по-големи възможности от отделните земеделски стопани да се противопоставят на практиките на бизнес партньори, които се считат за нелоялни спрямо земеделските стопани или които не са в съответствие с договорните условия“: <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/2c31a562-eef5-11e9-a32c-01aa75ed71a1/language-bg>.

ресурси²⁷. Това ще позволи на дребните биологични производители, които се намират в отдалечени райони, да открият възможност за реализация на своите продукти и да се възползват от добавената стойност на техния биологичен статус.

Въпреки това операторите често не са склонни да преминат към биологично производство поради липсата на организирани и ефективни търговски вериги на доставките на биологични продукти. В допълнение към междусекторните проблеми, възникващи по отношение на агрохранителните вериги на доставките, разпространението на биологични продукти може да породи високи оперативни разходи и дисбаланс между предлагането и търсенето.

Обменът на опит и знания може да насърчи създаването на местни пазари за храни и къси вериги на доставките и да запази биологичния характер и качества на продукта. Други важни аспекти са специализираните програми и участието в мрежите на селските райони.

Биологичното производство може да допринесе за стимулиране на нови бизнес модели. „Биообластите“ са се доказали като успешно средство за интегриране на биологичното земеделие и други местни дейности с цел увеличаване на привлекателността за туристите²⁸ дори и в райони, които не са популярни дестинации за туризъм. „Биообластта“ е географска област, където земеделските стопани, обществото, туристическите оператори, асоциациите и публичните органи сключват споразумение за устойчиво управление на местните ресурси, основаващо се на принципите и практиките на биологичното производство. Целта е да се увеличи до максимум икономическият и социално-културният потенциал на територията. Всяка „биообласт“ включва елементи, свързани с начина на живот, храненето, човешките отношения и природата. Това води до местно селскостопанско производство, което се цени от потребителите и следователно има по-висока пазарна стойност.

Действие 14: От 2023 г. нататък Комисията:

- *ще работи с държавите членки и заинтересованите страни, за да насърчава местната и дребномащабната преработка, в съответствие с целта на Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство, за да бъде постигнат напредък по създаването на „по-къси вериги на доставките на биологични продукти, осигуряващи екологични и социални ползи“, и като част от усилията ѝ за подкрепа на търговията с биологични продукти в рамките на единния пазар на ЕС. Това действие ще бъде подпомогнато от целенасочени научни изследвания и иновации в рамките на „Хоризонт Европа“, включително подкрепа за използването на цифрови технологии; както и*

²⁷ Stolze et al: Organic in Europe, expanding beyond a niche (Биологичните продукти в Европа: разширяване отвъд нишата) в Organics in Europe, prospects and development 2016 (Биологичните продукти в Европа, перспективи и развитие, 2016 г.).

²⁸ ФАО, The experience of Bio-districts in Italy (Опитът с биообластите в Италия): <http://www.fao.org/agroecology/database/detail/en/c/1027958/>.

- ще насърчава държавите членки да подкрепят развитието и въвеждането на „биообласти“.

Действие 15: Тъй като биологичното земеделие може да засили социалното приобщаване в селските райони, като в същото време се насърчават достойните условия на труд и живот, от 2022 г. нататък Комисията:

- ще помага на държавите членки при разработването на мерки за биологично земеделие в селските райони с цел насърчаване на равенството между половете, на младите земеделски стопани и на заетостта, което може да включва споделяне на най-добри практики.

2.5. Подобряване на храненето на животните в съответствие с правилата за биологично производство

Биологичното отглеждане на селскостопански животни трябва да отговаря на строгите стандарти на ЕС за хуманно отношение към животните и на конкретните за вида поведенчески нужди на животните в съответствие с подхода на ЕС за предотвратяване на болестите в областта на здравеопазването на животните. Основните фуражни добавки, като например витамини, все по-често се произвеждат чрез ферментация с генетично модифицирани микроорганизми (ГММ)²⁹. Тъй като тази производствена техника не е в съответствие с принципите на биологичното производство и тъй като операторите в сектора на фуражните добавки може да не кандидатстват за получаване на разрешение за добавки, произведени от конвенционални микроорганизми, проблемите със снабдяването с основни добавки в биологичното животновъдство се увеличават.

За да се гарантира устойчивото и разнообразното хранене на животните, следва не само да се увеличи наличността на фуражни протеини с местен произход, но и да се намерят алтернативни източници на протеини за фуражите. Те може да включват насекоми, морски суровини (напр. водорасли) и странични продукти от биоикономиката (напр. отпадъци от рибарството и аквакултурата). Освен това стандартите за биологичните фуражи следва да се поддържат актуализирани.

Действие 16: Комисията възнамерява:

- да подкрепя научните изследвания и иновациите в рамките на „Хоризонт Европа“ в областта на алтернативните източници на биологични витамини и други вещества, които може да се окажат необходими, и в областта на алтернативните източници на протеини, като се отчита тяхната техническа и икономическа осъществимост;

²⁹ За фуражни добавки, произведени от ГММ в контролирани условия, операторите трябва да докажат, че добавката не съдържа следи от микроорганизмите, от които е получена, по-специално следи от рекомбинантна ДНК.

- да разгледа начините за подкрепа на заявленията за одобряване на фуражните добавки, произведени без ГММ, фуражите на основата на насекоми, както и морските суровини; както и
- през 2022 г. да приеме инициатива за водораслите, за да подкрепи производството на водорасли в ЕС и да подпомогне сектора на водораслите в ЕС, за да се гарантира снабдяването с водорасли като алтернативна фуражна суровина за биологичното животновъдство.

2.6. Укрепване на биологичната аквакултура

Биологичната аквакултура може да помогне да се посрещне потребителско търсене на разнообразни висококачествени храни, произведени по начин, който не оказва вредно въздействие върху околната среда и гарантира хуманното отношение към животните. Тя също така може да помогне да се преодолее разликата между търсенето на продукти от аквакултура и производството по устойчив начин на продукти от аквакултура в ЕС и да се намали натискът върху дивите запаси.

Действие 17: От 2022 г. нататък Комисията възнамерява:

- да подкрепя научните изследвания и иновациите във връзка с алтернативните източници на хранителни вещества, селекцията и хуманното отношение към животните в сектора на аквакултурата; насърчаването на инвестициите в адаптирани системи за поликултурно отглеждане и мултитрофична аквакултура; както и насърчаването на дейности, свързвани с рибарниците и развъдниците за биологично отглеждани млади екземпляри; както и
- да набележи специфичните препятствия пред растежа на биологичната аквакултура в ЕС и да предприеме подходящи мерки за преодоляването им.

Новите насоки относно устойчивото развитие на аквакултурата в ЕС, които се очаква да бъдат приети от Комисията през пролетта на 2021 г., ще насърчат държавите членки и заинтересованите страни да оказват подкрепа за увеличаване на биологичното производство.

НАПРАВЛЕНИЕ 3: БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО КАТО ПРИМЕР ЗА ПОДРАЖАНИЕ: ПОДОБРЯВАНЕ НА ПРИНОСА НА БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ ЗА УСТОЙЧИВОСТТА

Съществуването на устойчив и издръжлив сектор на селското стопанство и аквакултурата зависи от увеличаването на биологичното разнообразие, което е от основно значение за здрава екосистема и критично за поддържането на циклите на хранителните вещества в почвите и за опазване на чистата вода и на опрашители. Увеличаването на биологичното разнообразие позволява на земеделските стопани да се адаптират по-добре към изменението на климата. По своето естество секторът на биологичното производство е ориентиран към по-високи екологични стандарти, които са заложили в неговите цели и принципи.

С покачването на температурата в световен мащаб и увеличаването на непредсказуемостта на времето е важно да се засили ролята на земеделието, включително биологичното земеделие, в борбата с изменението на климата. Екстензивните селскостопански практики и използването на възобновяема енергия вместо изкопаеми горива осигуряват възможност секторът на биологичното земеделие да проправи пътя към по-добро използване на ресурсите и намаляване на отпадъците и емисиите на въглерод.

Вниманието в настоящия план за действие е насочено изключително към насърчаването на биологичното земеделие и неговия принос за устойчивостта. Биологичното производство обаче разполага и с потенциала да подобри своето въздействието върху околната среда. Отпечатъкът върху околната среда от производството на храни е разгледан по-подробно в стратегията „От фермата до трапезата“.

От решаващо значение за постигането на тези цели ще бъдат научните изследвания. В този контекст **Европейската комисия възнамерява да посвети най-малко 30 % от следващите покани за представяне на предложения във връзка с област на интервенция 3 „Селско стопанство, горско стопанство и селски райони“** от клъстер 6 на „Хоризонт Европа“ на теми, които са специфични или са от значение за сектора на биологичното производство.

3.1. Намаляване на отпечатъка върху климата и околната среда

Селското стопанство и аквакултурата играят ключова роля за осъществяване на амбицията на ЕС до 2050 г. да се постигне неутрална по отношение на въглеродните емисии Европа чрез намаляване на емисиите на парникови газове. Биологичното земеделие използва редица практики за управление, които допринасят за смекчаване на последиците от изменението на климата и оказват допълнително ползотворно влияние върху околната среда и биологичното разнообразие.

През последните години се наблюдава бързо засилване на обществения и частния интерес към информация за околната среда в допълнение към информацията, която понастоящем се предоставя чрез логото за биологично производство. Потребителите са все по-заинтересовани да знаят какви са въздействията върху околната среда на продуктите, за да може да вземат основани на устойчивостта решения. Такива решения ще са в подкрепа на реализирането на амбицията на ЕС за нулево замърсяване. Както беше обявено в плана за действие за кръгова икономика и програмата за потребителите, Комисията ще предложи мерки за борба със заблуждаващите твърдения за екологосъобразност.

Действие 18: От 2022 г. нататък Комисията:

- *ще предприеме стъпки³⁰ за създаване, в сътрудничество със заинтересованите страни, на пилотна мрежа от биологични стопанства, които оказват положително въздействие върху климата, с цел споделяне на най-добрите практики.³¹ Подкрепа за пилотната мрежа би могло да се окаже по линия на една предложена мисия в областта на доброто състояние на почвите и храните, по-специално чрез създаването на „живи лаборатории“ и разработването на водещи инициативи, както и чрез други дейности, способстващи за улавянето на въглерод в селскостопанските почви.*

3.2. Подобряване на генетичното биологично разнообразие и увеличаване на добивите

Ролята на биологичното земеделие в поддържането на здрава екосистема, в опазването на биологичното разнообразие и съобразяването със съществуването на естествени хищници, както и в запазването на екологичното равновесие е широко призната. С Регламент (ЕС) 2018/848 относно биологичното производство се въвеждат конкретни цели и свързаните принципи за защита на биологичното разнообразие, които ще засилят ролята на занимаващите с биологично производство земеделски стопани за насърчаването на опазването на биологичното разнообразие. Като част от работата по стратегията „От фермата до трапезата“ Комисията също ще подложи на преглед директивите за търговия със семена, за да улесни регистрирането на сортови семена, включително използваните за биологично земеделие, и ще разработи действия за опазване на генетичните ресурси и за разработване на семена с по-голяма генетична изменчивост и по-широк потенциал за биологично разнообразие.

Биологичните култури осигуряват по-нисък добив в сравнение с конвенционалните култури. Намалването на различieto в добивите е от съществено значение, за да се гарантира икономическата жизнеспособност, особено когато става въпрос за култури, при които тази разлика все още е сравнително висока.

Действие 19: За да се подобри биологичното разнообразие и да се увеличат добивите, Комисията възнамерява:

- *от 2022 г. нататък да задели финансиране по линия на „Хоризонт Европа“, за да се окаже подкрепа за опазването и използването на генетичните ресурси, за дейности по предварителна селекция и селекция на сортове и за осигуряване на наличие на биологични семена, както и за да се допринесе за създаването на*

³⁰ След като приключи работата по модулите относно емисиите на парникови газове и управлението на хранителните вещества от инструмента за устойчивост на земеделските стопанства.

³¹ Изчислението на въглеродния отпечатък следва да бъде в съответствие с разработените от Европейската комисия методи, и по-специално с методите за определяне на продуктовия отпечатък върху околната среда (ПООС) и на организационния отпечатък върху околната среда (ОООС), както са определени в Препоръка 2013/179/ЕС на Комисията от 9 април 2013 г.

биологичен хетерогенен растителен репродуктивен материал³² и сортове растения, които са подходящи за биологично производство;

- да създаде мрежи на ЕС от демонстрационни земеделски стопанства, за да се насърчава основан на участието подход (разпространение). Най-добрите практики и полезните взаимодействия с проектите по Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост ще се популяризират посредством бъдещата мрежа по ОСП;
- да засили предоставянето на консултантски услуги в областта на селското стопанство, по-специално като част от системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS), за да се насърчи обменът на знания относно материалите, подходящи за биологичното земеделие; както и
- да подкрепя научните изследвания и иновациите във връзка с подобряването на добивите от биологичното земеделие.

3.3. Алтернативи на спорните влагани ресурси и други продукти за растителна защита

Биологичното земеделие се цени поради ограниченото използване на външни влагани ресурси. Законодателството относно биологичното производство позволява използването на конкретен набор от продукти за растителна защита с по-ниско въздействие върху околната среда и върху почвите. Определени вещества обаче вредят на почвената фауна и след като попаднат в подпочвените води, може да застрашат водните видове. Поради това е важно да се продължи да се търсят начини за постепенно прекратяване на използването или за замяна на спорните влагани ресурси, като например медта, в биологичното земеделие и да се разработят алтернативи на тези продукти, които занимаващите се с биологично производство земеделски стопани да могат да използват за защита на културите.

Действие 20: Комисията:

- от 2023 г. нататък възнамерява да заделя финансиране в рамките на „Хоризонт Европа“ за проекти за научни изследвания и иновации във връзка с алтернативни подходи към спорните влагани ресурси, като ще се обърне специално внимание на медта и на други вещества, за които е изготвена оценка от страна на Европейския орган за безопасност на храните; както и
- от 2022 г. нататък ще насърчава, когато е целесъобразно, използването на алтернативни продукти за растителна защита, като например продукти, съдържащи биологични активни вещества, въз основа на бъдещия регламент относно биопестицидите и чрез засилено предоставяне на консултантски услуги в областта на селското стопанство, по-специално чрез AKIS.

³² Биологичен хетерогенен материал: растителен репродуктивен материал, който не принадлежи към даден сорт, а по-скоро към една растителна съвкупност в рамките на отделен ботанически таксон.

3.4. Подобряване на хуманното отношение към животните

Биологичното земеделие вече играе важна роля за подобряването на хуманното отношение към животните, което е неразделна част от устойчивостта на продоволствените системи. Благодарение на по-хуманното отношение към животните се подобрява тяхното здраве и се повишава качеството на храните, намалява се необходимостта от използване на лекарства и се спомага за опазването на биологичното разнообразие. В съответствие със стратегията „От фермата до трапезата“ трябва да бъдат предприети действия, за да се подобри допълнително хуманното отношение към животните, като се мобилизират всички налични инструменти, за да се отговори по-добре на очакванията и търсенето на гражданите. Макар че Комисията ще подложи на преглед законодателството в областта на хуманното отношение към животните, за да гарантира в крайна сметка по-високо равнище на това отношение, биологичното земеделие следва да продължи да служи за пример в тази област и да дава гаранции на потребителите, че животните са били третирани добре по цялата верига и че естествените им нужди и поведения, независимо дали в стопанството или при транспортирането, са били удовлетворени, тъй като на животните следва да се спестява всяка предотвратима болка, дистрес или страдание, включително по време на умъртвяването им.

Действие 21: В контекста на Платформата за хуманно отношение към животните Комисията:

- *ще продължи да работи с държавите членки и гражданското общество, за да открие надеждни и оперативни начини за по-нататъшно подобряване на хуманното отношение към животните в биологичното производство.*

3.5. По-ефективно използване на ресурсите

В политиките в областта на кръговата икономика централно място в процесите на вземане на решение заема ресурсната ефективност, като се гарантира добавена стойност и че ресурсите може да се използват повторно и за по-дълъг период от време, с което се елиминират отпадъците, свежда се до минимум нуждата от ресурси (като например вода, изкопаеми горива и енергия), подобрява се ефективността и се намаляват разходите.

През последните 50 години икономическата роля на пластмасите плавно нараства и те са станали важен елемент за все по-голям брой продукти и продуктови вериги. Производството на пластмаса обаче и изгарянето на пластмасови отпадъци водят до отделянето на значителни емисии на парникови газове³³.

В биологичното земеделие все още се използват много пластмаси: във фолиата за мулчиране, оранжерии и тунелите, фолиата за силажи, мрежите за съхраняване

³³ COM(2018) 28 final — Съобщение „Европейска стратегия за пластмасите в кръговата икономика“.

на фуражи, възетата за черупкови организми и опаковките. Освен от подобряване на повторната употреба, събирането и рециклирането на конвенционални пластмаси земеделските стопани се нуждаят от по-голяма яснота относно това как пластмасите на биологична основа и биоразградимите пластмаси могат да допринесат за кръговата икономика.

Действие 22: Комисията възнамерява:

- *да приеме уредба относно пластмасата на биологична основа, пластмасата, подлежаща на компостиране, и биоразградимата пластмаса³⁴, която уредба ще включва принципи и критерии, съгласно които използването на устойчиви материали на биологична основа, които са лесно биоразградими в естествени условия, е полезно за околната среда. Уредбата ще обхваща всички пластмаси, включително предназначенията за използване във всички видове селско стопанство, и следователно също така ще бъде от особено важно значение за водещата роля на биологичното земеделие по отношение на устойчивостта.*

Някои селскостопански практики са основните пречки да се достигне до добро състояние на сладководните и морските води на ЕС съгласно Рамковата директива за водите и Рамковата директива за морска стратегия. Това се дължи главно на дифузното замърсяване с хранителни вещества (азот и фосфор) и с пестициди. Около 38 % от повърхностните води на ЕС са под натиск от дифузно замърсяване (основен източник на което е селскостопанското производство: 25 %), от водочерпене за напояване и от хидроморфологични промени (напр. поради дренаж)³⁵. Изменението на климата ще доведе до увеличение на нуждите от напояване в ЕС и ще намали наличието на вода.

Действие 23: Комисията:

- *ще насърчава по-ефективното и устойчиво използване на водите, увеличаването на използването на възобновяема енергия и чист транспорт и намаляването на освобождаването на хранителни вещества при всички видове земеделие — в което водеща роля ще играе биологичното земеделие — с участието на държавите членки чрез техните стратегически планове по ОСП, както и посредством новите стратегически насоки относно аквакултурата и ЕФМДР.*

³⁴ Както е обявено в Европейската стратегия за пластмасите в кръговата икономика — COM(2018) 28 final — и в Плана за действие относно кръговата икономика — COM(2020) 98 final.

³⁵ SWD(2019) 439 final — Работен документ на службите на Комисията „Проверка на пригодността на Рамковата директива за водите“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За да се постигне амбициозната цел до 2030 г. 25 % от земеделската площ да се използва за биологично земеделие и значително да се увеличи биологичната аквакултура, както е предвидено в стратегията „От фермата до трапезата“ и в Стратегията за биологичното разнообразие, е необходимо за биологичния сектор да се осигурят инструменти, с които ще се създадат условията, които могат да предизвикат промяна в селското стопанство и аквакултурата на ЕС за постигане на високите стандарти за качество, които потребителите от ЕС ценят. Освен това целта в областта на биологичното земеделие ще допринесе значително за постигането на другите цели, предвидени в Стратегията за биологичното разнообразие и стратегията „От фермата до трапезата“, като например целта за намаляване на използването на пестициди и целта за намаляване на излишъка от хранителни вещества, като в същото време ще спомогне за напредъка на ЕС по отношение на амбицията за нулево замърсяване с оглед постигането на нетоксична околна среда.

ЕС трябва да изиграе водеща роля за насърчаване на промените в селскостопанските практики. Увеличаването на биологичното производство е определящо за прехода към по-устойчиви сектори на селското стопанство и на аквакултурата, които осигуряват справедливи доходи за земеделските стопани и допринасят за динамизма на европейските селски и крайбрежни райони.

За проследяване на напредъка Комисията ще организира ежегодни посветени на последващите действия публични срещи с представители на Европейския парламент, на държавите членки, на консултативните органи на Съюза и на заинтересованите страни, когато е целесъобразно. Комисията също така ще публикува на всеки две години доклади за напредъка — включително набор от показатели — и ще ги представя по време на специални мероприятия; през 2024 г. тя ще изготви и междинен преглед на плана за действие, който ще бъде представен по време на конференция на високо равнище. За да се повиши осведомеността относно биологичното производство, Комисията също така ежегодно ще организира „Ден на биологичното производство“ за целия ЕС.